

Kollektivtrafikförvaltningen, Kollektivtrafikförvaltningen Planering
och utveckling
Mats Ellman
Epost: mats.ellman@regionvastmanland.se
Telefon: 021-961 42 51

TJÄNSTESKRIVELSE - FÖRSLAG OM HÖJNING AV KONTROLLAVGIFT (TILLÄGGSavgIFT) I KOLLEKTIV PERSONTRAFIK

Förslag till beslut

Kollektivtrafiknämndens förslag till regionfullmäktiges beslut:

1. Kontrollavgiften (tilläggsavgiften) i kollektiv persontrafik enligt lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik höjs från 1 000 kronor till 1 500 kronor.
2. Resenären betalar biljettpriset för aktuell resa utöver tilläggsavgiften.
3. Den nya kontrollavgiften gäller från och med den 1 augusti 2026.

Ärendet i korthet

Kollektivtrafikförvaltningen föreslår att kontrollavgiften i Region Västmanlands kollektivtrafik höjs från 1 000 kronor till 1 500 kronor.

Syftet är att stärka betalningsviljan, minska fuskåkning och säkerställa ett rättvist biljettsystem. Förslaget innebär att Region Västmanland anpassar avgiftsnivån till den som tillämpas i flera andra regioner och större kollektivtrafiksystem.

Detaljerad beskrivning av ärendet

Region Västmanland, genom varumärket VL, tillämpar i dag en kontrollavgift om 1 000 kronor för resenärer som saknar giltig biljett vid biljettkontroll. Avgiften regleras i VL:s köp- och resevillkor och tas ut med stöd av lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik.

Den nuvarande avgiftsnivån har varit oförändrad under flera år, trots ökade kostnader för trafik, administration och biljettkontroller samt förändrat penningvärde. Förvaltningen bedömer att avgiftens preventiva effekt har försvagats över tid.

Utöver kontrollavgift föreslås att resenären även ska betala för en giltig biljett avseende aktuell resa.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser

Verksamhetsmässiga konsekvenser

Förvaltningen gör följande bedömning:

- En höjd kontrollavgift stärker den preventiva effekten och bidrar till minskad fuskåkning.

- Förslaget bidrar till ökad rättvisa mellan resenärer som betalar för sina resor och de som inte reser med giltig biljett.
- Anpassning till nationell nivå skapar ökad tydlighet och förutsägbarhet för resenärer.

En jämförelse med andra regionala kollektivtrafikmyndigheter visar att Region Västmanland i dag har en lägre kontrollavgift än flera jämförbara regioner.

- Region Stockholm (SL): 1 500 kronor
- Region Skåne (Skånetrafiken): 1 500 kronor
- Västra Götalandsregionen (Västtrafik): 1 500 kronor
- Region Örebro län (LT): 1 600 kronor (vuxen), 1000 kronor (ungdom), 250 kronor (ogiltigt skolkort)
- Region Uppsala (UL): 1 500 kronor
- Region Sörmland (ST): 1 500 kronor
- Mälardalstrafik: 1 500 kronor
- SJ: 1 900 kronor (Snabbtåg), 1 200 kronor (SJ Regional, SJ InterCity, SJ Nattåg och SJ EuroNight)

Förvaltningen bedömer att en höjning till 1 500 kronor innebär en rimlig harmonisering med övriga regioner.

Juridiska konsekvenser

Region Västmanland ansvarar för den regionala kollektivtrafiken och tillämpar kontrollavgift i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik. Kontrollavgiften tas ut av resenär som vid biljettkontroll saknar giltig biljett eller inte kan uppvisa sådan.

Enligt lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik får trafikhuvudmannen ta ut en tilläggsavgift av resenär som inte kan uppvisa giltig biljett. Avgiften ska vara skälig med hänsyn till kostnaderna för biljettkontrollen och biljettpriset. Det är den regionala kollektivtrafikmyndigheten som beslutar om avgiftens storlek.

Administrativa konsekvenser

Den nya kontrollavgiften föreslås träda i kraft från och med 1 augusti 2026. Förvaltningen ansvarar för att information kommuniceras tydligt via VL:s webbplats, app, fordon och övriga informationskanaler.

I övrigt förväntas inga andra betydande administrativa konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

De huvudsakliga ekonomiska konsekvenserna bedöms vara ökade biljettintäkter genom stärkt intäktssäkring, då en högre tilläggsavgift har en ökad avskräckande effekt.

Hållbarhet***Miljöperspektiv***

Ärendet bedöms inte medföra några miljökonsekvenser.

Barnrättsperspektiv

Förslaget bedöms inte ha negativa konsekvenser för barn eller andra skyddsvärda grupper. Gällande lagstiftning och tillämpning av skälighetsbedömning vid biljettkontroll kvarstår oförändrade.

Invånarperspektiv

För resenärer med giltig biljett innebär förslaget ingen förändring. För resenärer som reser utan giltig biljett innebär höjningen en mer kännbar konsekvens. Information om avgiften och om hur man reser med giltig biljett ska fortsatt vara lättillgänglig.

Beslutet skickas till

Regionstyrelsen